

Digitaliseringsstrategi för framtidens hälsa och vård

Bakgrund

Lagrum och styrande förutsättningar

Digitaliseringsstrategin lyder under strategin ”Vägen till framtidens hälsa och vård år 2035”.

Digitaliseringsstrategin ersätter tidigare ”Strategi för verksamhetsutveckling med IT/MT” inklusive den del som avser ”Strategi för invånartjänster i Norrbottens läns landsting 2016-2018”, ”Strategi för vård på distans i Norrbottens läns landsting 2016-2018” samt de strategiska delarna av ”Strategi för landstingets dokumentation och information 2016-2018”.

Digitaliseringsstrategin omfattas av följande lagrum; Lagen om medicintekniska produkter SFS 1993:584, Patientdatalagen SFS 2008:355, Dataskyddsförordningen (GDPR) och Offentlighets- och sekretesslagen SFS 2009:400.

Regeringens och SKL:s ”För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi”, ”Strategi för e-samhället”, ”Vision för e-hälsa 2025” liksom ”Handlingsplan 2017-2025 - förutsättningar för digital utveckling i kommuner, landsting och regioner”, har gett en nationell övergripande vägledning för Region Norrbottens digitaliseringsstrategi.

Omvärldsanalys

Samhället genomgår just nu en digital omställning som förändrar våra vanor och våra förväntningar. Digitala tjänster och lösningar ökar på flera områden och så även inom hälso- och sjukvård.

Offentligt finansierad vård utmanas av nya aktörer som använder moderna och effektiva stöd för vårdanalys, diagnos och behandling. Den offentliga vården försöker vidta åtgärder för att möta behoven, men begränsas av gamla system och tröga strukturer. Regeringens vision är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter år 2025.

För framtidens hälso- och sjukvård kan vi se tydliga trender där individen tar ett större eget ansvar, där behandlingar blir mer individanpassade och där hemmet blir den nya vårdplatsen.

Syfte

Digitaliseringsstrategin syftar till att visa vägen och stärka förutsättningar för digitaliseringen genom att ge vägledning vid planering, prioritering och beslut av utvecklingsarbete inom regionens hälso- och sjukvård.

Nuläge

Region Norrbotten har en lång tradition av att arbeta med digitala lösningar inom vården. Det finns dock många vardagsutmaningar som till exempel att vårdens verksamheter har stora behov av ökad kvalitet, stabilitet och tillgänglighet i de viktigaste systemen liksom ökat stöd i användningen av dessa.

Dessutom börjar delar av de centrala systemen, med det vårdadministrativa systemet VAS som främsta exempel, att närma sig slutet av sin livscykel.

Medborgare och medarbetare ställer också krav på en ökad takt i digitaliseringsarbetet. Nulägesbilden i ”Vägen till framtidens hälsa och vård år 2035” beskriver den utmaning som vården i länet har framför sig.

Sammanvägt gör detta att regionen måste fokusera på en ökad digitalisering för att klara av en snabbare verksamhetsutveckling.

Målbild

Digitalt i första hand

För regionen påverkar digitaliseringen samtliga verksamhetsområden. Det övergripande målet är att det digitala ska vara det naturliga förstahandsvalet samt en naturlig grund i allt utvecklingsarbete.

Målbilden för digitaliseringen bryts ned i samma rubriker som målbilden för ”Vägen till framtidens hälsa och vård år 2035” och beskrivs nedan.

Jag får stöd att främja min hälsa

Digitala lösningar för hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser som gör det möjligt för norrbottningar att själva mäta och följa sin egen hälsa och dela information med vården.

Effekt: Minskat insjuknande i kroniska sjukdomar och en bättre livskvalitet för dem som lever med en kronisk sjukdom.

Jag är en aktiv och självklar partner i vården

Digitaliseringen ska stärka digital samverkan och informationsutbyte mellan patienter och vården, mellan våra medarbetare och mellan vården och externa parter.

Effekt: God vård och hälsa uppnås genom ett lagarbete där alla deltar på lika villkor och kompletterar varandras kunskap för en säker vård. Patient eller närstående är en självklar del av teamet och ses som en aktiv part. Nya arbetssätt och digitala tjänster ger en god tillgänglighet och ökad delaktighet utifrån den unika personens behov.

Jag får vård nära mig på nya sätt

Nya digitala lösningar och arbetssätt ska möjliggöra att vården i stor utsträckning sker där medborgaren lever sitt liv istället för i regionens lokaler.

Effekt: Vård som tidigare innebar besök på hälsocentral eller sjukhus kan till stor del ske i hemmet eller på annan plats med hjälp av förändrade arbetssätt och nya digitala lösningar. I Norrbotten finns nya arenor för människors möte med vården. Vården har kommit närmare medborgaren.

Jag får en god och samordnad vård

Vårdens arbete ska underlättas genom digitala lösningar som skapar en effektivare och samordnad patientresa genom vården. Lösningarna ska stödja effektiva arbetssätt som är oberoende av tid och plats där olika vårdgivare kan vara involverade i flödet.

Effekt: För medborgaren upplevs vården sammanhållen och koordinerad. Vårdens parter, internt och externt, samverkar. Med nya arbetssätt och digitala tjänster har vården kommit närmare medborgaren som känner sig trygg i vetskapen att ha den vård som hen har behov av när behovet finns.

Strategisk inriktning

Huvudinriktning

Digitalisering inom Region Norrbotten innebär användandet av informations- och medicinsk teknik för att utveckla arbetssätt och processer.

Digitalisering handlar om så mycket mer än teknik. Tekniken är alltid en viktig komponent, men för att få full effekt måste teknik, organisationskultur, kompetens och arbetssätt utvecklas tillsammans under en samlad ledning.

Digitaliseringen är inte ett självändamål utan ska användas för att skapa effekter i verksamheten för att möjliggöra en enklare vardag, ökad öppenhet och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet.

För att illustrera detta och som ett stöd i digitaliseringsarbetet kommer Region Norrbottens digitaliseringsmodell att användas som utgångspunkt i genomförandet av strategin.

Alla delar i modellen krävs för att fortsatt öka den digitala mognaden inom regionen. Det finns inget digitaliseringsarbete som bara handlar om en av delarna, däremot kan utvecklingsarbetet behöva mer eller mindre insatser inom de olika delarna.

Resultatet av digitalisering innebär antingen en optimering av befintlig verksamhet eller en omfattande förnyelse som leder till nya sätt att bedriva hälso- och sjukvård. Modellen blir extra viktigt i de fall där målsättningen är att förnya.

För att klara den utmaning som beskrivs i målbilden för ”Strategi för framtidens hälsa och vård 2035” krävs förnyelse där digitaliseringen är en huvudkomponent. Det brukar kallas digital förnyelse.

Styrande principer för digitalisering

Digitaliseringen ska planeras, genomföras och följas upp utifrån digitaliseringsmodellen

All digitalisering omfattar delarna: Ledarskap och strategi, kultur och kompetens, arbetssätt och teknik i större eller mindre omfattning. Digitaliseringen ska planeras, genomföras och följas upp utifrån att dessa delar ingår och bedömning av omfattning för varje del behöver göras i respektive utvecklingsinsats.

Digitaliseringen ska skapa värde genom att bidra till en enklare vardag, ökad öppenhet eller högre kvalitet och effektivitet.

Grundläggande kriterier för digitalisering är att den ska tillföra ett värde och ett resultat i det sammanhang där förnyelsen eller optimeringen genomförs. Värdet ska beskrivas i form av en nyttovärdering samt en plan för hur nyttorealiserings kan säkerställas. Nyttovärderingen ska utgå ifrån att åtgärder och initiativ alltid måste bidra till något av en enklare vardag, ökad öppenhet eller högre kvalitet och effektivitet.

Digitaliseringen ska utgå ifrån patientens perspektiv

Vårdens processer ska utvecklas utifrån patientens väg genom vården där vårdkontakter samordnas i en logisk kedja av aktiviteter som utgår från patientens behov. Patienten ska ha möjlighet att själv påverka när och i vilken form kontakten med vården ska ske. Patienter ska engageras och involveras i utvecklingsarbetet där så är möjligt.

Digitaliseringen ska ha en flexibel och tydlig styrning med en gemensam modell för utvecklingsarbete

Digitalisering kräver resurser i form av kompetens, tid och pengar för att skapa nytta i verksamheten. För att bedriva ett effektivt utvecklingsarbete behöver styrningen och prioriteringen av insatserna vara tydlig och modeller för digitalisering vara gemensamma. För att satsa på rätt digitaliseringsinitiativ, ska beredning, planering och utvecklingsinsatser genomföras samordnat inom regionen och utgå från verksamhetsbehov.

Digitaliseringen ska utgå ifrån organisationens data och information

Data är en central resurs för Region Norrbotten. Regionens data ska omvandlas till information som i sin tur utgör grunden för all digitalisering. För att göra rätt satsningar och möjliggöra informationsutbyten regionalt och nationellt, ska fokus läggas på den information som hanteras framför tekniken. Informationens begrepp och betydelser ska samordnas, arbetsflöden definieras och klassning av information ska utgå från krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Informationsteknologi (IT) och

medicinsk teknik (MT) ska samverka utan gränser som delar i en helhetslösning.

Digitaliseringen ska stödja utveckling av nya metoder för diagnostik och behandling

Digitaliseringen ska bidra till att effektivisera flöden samt erbjuda vårdens verksamheter tillgång till effektiva lösningar. Digitaliseringen ska erbjuda metoder för att utvärdera och införa nya digitala lösningar inom medicinsk teknik och bidra till genomförande av hälsoekonomiska analyser och generering av evidens.

Digitalisering ska utgå från öppenhet, samverkan och standardisering

Digitalisering ska bedrivas i samverkan med och med öppenhet för forskning, näringsliv, kommuner, patienter, medborgare och leverantörer, såväl regionalt som nationellt. Regionens digitala tjänster ska tillämpa de standarder som är relevanta och fastställda av aktuella standardiseringsorgan eller myndigheter. Öppna gränssnitt och standardiserade sätt för informationsutbyte ska tillämpas.

Riskbedömning

Här redovisas några risker som kan göra att målbilden inte uppnås.

- Risk för resursbrist vid utvecklingsarbete
- Risk att strategin inte införlivas i verksamhetsplaneringen
- Risk för utebliven värdehemtagning
- Risk att vi inte agerar på samhällsutveckling tillräckligt proaktivt
- Risk för bristande helhetssyn vid utvecklingsarbete
- Risk att medarbetare inte accepterar nya digitala lösningar

I samband med framtagandet av handlingsplaner ska riskerna analyseras djupare och förebyggande åtgärder tas fram.

Prioriterade områden med insatser

Skapa förutsättningar för digitalisering

För effektivt digitaliseringsarbete behöver en rad grundläggande förutsättningar vidareutvecklas. Om inte dessa är på plats blir det svårt att driva det omfattande utvecklingsarbete som digitaliseringen kräver. Arbetet med att vidareutveckla nedanstående förutsättningar ska ske parallellt med övriga prioriterade områden.

Enklare digital arbetsmiljö

Det är ofta de små problemen som skaver mest, som skapar irritation i vardagen och hindrar verksamheten från att öka sin produktivitet. Verksamheten ser behov av ökad användarvänlighet, kvalitet, stabilitet och tillgänglighet i de system och tjänster som man dagligen använder samt ett bättre stöd. Om inte dessa grunder fungerar bra blir det svårt att driva utvecklingsarbetet.

Gemensamma och kända metoder för utvecklingsarbete

För att öka förmågan att införa de nya lösningar och arbetsätt som digitaliseringen möjliggör behöver våra metoder för hur utvecklingsarbetet

bedrivs tydliggöras. Metoderna måste vara gemensamt överenskomna och kända i hela organisationen.

Målarkitektur för helhetssyn

För att uppnå helhetssyn och ökat fokus på strategiskt och långsiktig planering i utvecklingsarbetet behöver regionen arbeta med att ta fram strukturerade målbilder, så kallad målarkitektur inom ett antal områden. Målarkitekturer möjliggör att regionen satsar på rätt utveckling, d.v.s. att utvecklingsinsatser får rätt ambitionsnivå, inriktning och omfattning.

Flexibel och snabbfotad teknikleverans

De nya möjligheter som dagens digitala tjänster ger samt digitaliseringens krav på snabb och flexibel verksamhetsutveckling ställer nya krav på IT/MT-verksamheten. Nya former för ett nära samarbete med verksamheten behöver utvecklas för att klara av att leverera nya tjänster i ett allt snabbare tempo. Samtidigt måste de nya tjänsterna tas om hand och vidareutvecklas via en verksamhetsnära förvaltning.

Digital kompetens

Ökad digitalisering ställer nya krav på kompetens. Digital kompetens definierar i vilken utsträckning man är förtrogen med digitala verktyg och tjänster samt har förmåga att följa med i den digitala utvecklingen och dess påverkan på vardagen. Medvetenhet och kompetens inom informationssäkerhet är också en viktig del.

Digital kompetens är också en av delarna i regionens digitaliseringsmodell och därför ska vi arbeta för att löpande höja den digitala kompetensen i regionen.

Främja hälsa

Regionen ska erbjuda medborgarna möjlighet att via digitala tjänster aktivt kunna följa sin hälsa och tidigare upptäckt av sjukdomar vilket kan förkorta tiden från första symptom till diagnos och behandling. För dem som ändå får kroniska sjukdomar ska digitala tjänster kunna bidra till att försämringar bromsas.

Det hälsofrämjande arbetet ska stödjas genom att medborgarna via de normala kommunikationskanalerna till regionen även kan få ett stöd för ett proaktivt hälsoarbete.

Patienten är en aktiv och självklar partner i vården

Digital samverkan med patienter ska ske genom digitala tjänster för informationsutbyte. De ska kunna utföra och följa sina ärenden, ta ett större ansvar för skapandet av sin vårdplan, ta del av information kring sin egen vård och vara aktiv i sin egen vårdprocess.

Vårdens organisation och arbetssätt ska anpassas för att på bästa sätt möta dessa nya behov av tjänster och kommunikationsvägar. Detta ställer krav på väl utvecklade lösningar för intern kommunikation och informationsutbyte inom vården.

Externa parter ska på ett enkelt och säkert sätt nå tjänster och utbyta information med regionen.

Nära vård på nya sätt

För att möta medborgarnas behov av en god vård med hög tillgänglighet behöver regionen satsa på digitala lösningar som främjar att medborgarna i större utsträckning kan få sin vård där hen lever sitt liv. Detta innebär en omställning för regionen då en allt större del av vårdkedjan sker utanför regionens lokaler.

Som komplement till de fysiska hälsocentralerna ska medborgarna kunna få primärvård med hög tillgänglighet och god kvalitet via digitala vårdmöten och användarvänliga tjänster.

För en ökad trygghet och en högre kvalitet på vården för medborgare med kroniska sjukdomar behöver digitala lösningar för hemmonitorering erbjudas. Med dessa kan medborgarna själva få en bättre kontroll över sin sjukdom och dela med sig av sina mätvärden och allmäntillstånd till vården för en ökad proaktivitet.

Digitala vårdmöten tillsammans med medicinsk teknik möjliggör att mer avancerad vård kan utföras i patienternas hem. Hemmet ska ses som en naturligt integrerad del av vårdens miljö vilket ställer höga krav på förändrade arbetssätt, tydlig ansvarsfördelning internt inom regionen och mellan regionen och externa parter samt en modern teknisk plattform som möjliggör digital samverkan mellan patient och vård.

God och samordnad vård

För att bättre stödja patientens resa genom vården kommer ett nytt vårdadministrativt stöd att införas i så stor utsträckning som möjligt i samarbete med andra regioner. Detta kommer att ge en ny och modern plattform för den digitala utvecklingen.

Digitala verktyg ska i större utsträckning användas för att automatiskt optimera patientflöde och bemanningsplanering och möjliggöra större flexibilitet för patienterna.

Data från administrativa- och medicinska verksamhetssystem kommer att användas för kliniska beslutsstöd och ska i förlängningen vara en grund för användandet av artificiell intelligens.

Regionens medicintekniska produkter ska löpande optimeras för att följa den medicinska utvecklingen. Gränsen mellan medicintekniska produkter och IT-system suddas ut allt mer och vikten av att ha en samlad strategi för hur dessa samverkar och hur informationen i båda miljöerna tas tillvara är viktigt.

Handlingsplaner

Till strategin hör en handlingsplan som revideras årsvis och som konkretiserar strategins mål och intentioner.

Uppföljning

Digitaliseringsstrategin ska visa på en strategisk inriktning och prioriterade områden som används för styrning och vägledning vid prioriteringar och beslut för de kommande fem åren. Då utvecklingen inom digitaliseringsområdet är snabb kan strategin behöva revideras tidigare.

Insatser, indikatorer, aktiviteter och ansvarsfördelning specificeras i handlingsplanen.

Status för aktiviteter i handlingsplanerna ska årligen rapporteras till regiondirektören. När strategin är genomförd ska resultatet utvärderas och återrapporteras till Regionstyrelsen.